

C/2023/1344

29.11.2023 г.

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от 27 ноември 2023 година

относно разработването на рамкови условия за социалната икономика

(C/2023/1344)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 292 във връзка с член 149 и член 153, параграф 1, букви з) и й) от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като взе предвид становището на Комитета на регионите ⁽¹⁾,

като има предвид, че:

- (1) В Европейския стълб на социалните права (наричан по-нататък „Стълба“), обявен съвместно от Европейския парламент, Съвета и Комисията на 17 ноември 2017 г. ⁽²⁾, се определят редица принципи в подкрепа на справедливите и добре функциониращи пазари на труда и социални системи. Стълбът включва първия принцип относно правото на качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот, втория принцип относно равенството между половете, третия принцип относно равните възможности, четвъртия принцип относно активната подкрепа за заетостта, петия принцип относно сигурната и гъвкава заетост, както и принцип 11 и принципи 16—20 относно социалната закрила и интеграцията на децата, лицата с увреждания и бездомните хора, както и достъпа до основни услуги, здравеопазване и дългосрочни грижи.
- (2) През юни 2021 г. Европейският съвет, в съответствие с Декларацията от Порто, приветства водещите цели на ЕС за 2030 г. залегнали в плана за действие на Европейския стълб на социалните права ⁽³⁾. Тези цели са насочени към постигане на равнище на заетост от поне 78 %, участие на възрастни в ежегодно обучение от поне 60 %, както и намаляване на броя на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, с поне 15 милиона (от които поне 5 милиона деца). След това държавите членки определяха национални цели във всяка от трите области, за да помогнат за постигането на тези общи цели.
- (3) Въпреки постигнатия през последното десетилетие напредък по отношение на намаляването на бедността и социалното изключване, през 2021 г. 95,4 милиона души продължаваха да бъдат изложени на риск. Рискът от бедност се е увеличил за хората, живеещи в домакинства с много нисък интензитет на икономическа активност, а сериозността и продължителността на бедността са се влошили в много държави членки. Качествената и устойчива заетост е от решаващо значение за облекчаването на този проблем. Благодарение на начина, по който работи социалната икономика, действията и целите, които преследва, тя играе важна роля за подобряване на социалното приобщаване и на равния достъп до пазара на труда. Следователно тя допринася за успешното изпълнение на Стълба.
- (4) Субектите на социалната икономика могат да създават и поддържат качествени работни места; те допринасят за социалното приобщаване и включването в пазара на труда на групите в неравностойно положение, както и за осигуряването на равни възможности за всички. Това е в съответствие с рамката за приобщаващо възстановяване, очертана в Насоките за политиките по заетостта на държавите членки, определени с Решение (ЕС) 2022/2296 на Съвета ⁽⁴⁾. Субектите на социалната икономика могат да стимулират устойчивото икономическо и промишлено развитие и да насърчават активното участие на гражданите в обществото. Освен това те имат значителен принос към социалните системи в Съюза, като допълват обществените услуги, помагат за съживяването на селските и обезлюдените райони на Съюза и играят важна роля в международната политика за развитие.

⁽¹⁾ Становище на Комитета на регионите от 8 февруари 2023 г. за „Създаване на благоприятна среда за социалната икономика — местната и регионалната гледна точка“ (CDR 5492/2022).

⁽²⁾ ОВ С 428, 13.12.2017 г., стр. 10

⁽³⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, „План за действие на Европейския стълб на социалните права“, (COM(2021) 102 final).

⁽⁴⁾ Решение (ЕС) 2022/2296 на Съвета от 21 ноември 2022 г. относно насоки за политиките по заетостта на държавите членки (ОВ L 304, 24.11.2022 г., стр. 67).

- (5) На 9 декември 2021 г. Комисията прие план за действие за социалната икономика ⁽⁵⁾. С този план за действие се допринася за приоритета на Комисията за изграждане на „икономика, която работи за хората“, като той е съобразен със заключенията на Съвета от 2015 г. относно насърчаването на социалната икономика като основен двигател на икономическото и социалното развитие в Европа ⁽⁶⁾. В посочения план за действие Комисията предложи конкретни мерки, които да бъдат приложени както на равнището на Съюза, така и на национално равнище. Целта на мерките е да се стимулират социалните иновации, да се подкрепи развитието на социалната икономика и да се отключи капацитетът ѝ за социална и икономическа трансформация. Мерките са насочени към създаване на подходящи условия за процъфтяване на социалната икономика, създаване на възможности за субектите на социалната икономика, които включват предприятия и други форми на организации, за даване на начало и разрастване на дейността им и осигуряване на по-голяма видимост на социалната икономика и нейния потенциал. Европейският парламент приветства този план за действие в своята резолюция от 6 юли 2022 г. ⁽⁷⁾
- (6) На 18 април 2023 г. Организацията на обединените нации прие резолюция относно насърчаването на социалната и солидарна икономика за устойчиво развитие, като предостави глобално определение на социалната и солидарна икономика и пътна карта в подкрепа на развитието на социалната и солидарна икономика на световно равнище. Други международни организации също приеха стратегии за развитието на социалната икономика, като например Резолюцията относно достойния труд и социалната и солидарна икономика, приета на 110-ата международна конференция по труда на Международната организация на труда на 10 юни 2022 г.; и Препоръката на Организация за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) относно социалната и солидарна икономика и социалните иновации, също приета на 10 юни 2022 г.
- (7) Социалната икономика, наричана в някои държави членки също и „солидарна икономика“ /или „социална и солидарна икономика“, обхваща широк кръг от субекти с различни модели на стопанска дейност и организационни модели, при които се дава предимство на обществената цел, включително на социалната и екологичната цел пред печалбата. Субектите на социалната икономика и определението за тях може леко да се различават в отделните държави членки и могат да приемат различни правни форми и статuti, като например кооперации, взаимоспомагателни дружества, сдружения, фондации и социални предприятия. Те се обединяват от общите принципи на реинвестиране на цялата печалба или на по-голямата част от нея за постигането на социални или екологични цели и прилагат демократично управление или управление с широко участие. Конкретната форма на управление и ръководене, която субектите на социалната икономика възприемат, варира в зависимост от тяхното естество, мащаба им и контекста на дейността им. Поради това принципът на демократично управление или управление с широко участие се проявява в различни формати — от пряко участие на членовете в процесите на управление до представително участие на членовете или партньорите в отделни управленски и ръководни функции. Например в кооперациите, взаимоспомагателните дружества и сдруженията този принцип често е във формат „един човек — един глас“. При субектите на социалната икономика процесите на вземане на решения се характеризират с набор от системи за контрол и взаимоотношения между различните действащи лица, участващи в субекта, включително ръководители, партньори, служители и бенефициери. Като обединяват тези различни действащи лица, субектите на социалната икономика насърчават усилията на множество заинтересовани страни, организирани около културата на участие, отчетност и прозрачност и насочени към постигането на обща цел.
- (8) Субектите на социалната икономика често се стремят да създават икономически възможности, с които се насърчават социалното приобщаване и интегрирането на групите в неравностойно положение, включително лицата с увреждания и лицата с психични проблеми, в пазара на труда. Социалните предприятия за трудова интеграция са вид социални предприятия, чиято дейност е съсредоточена върху подпомагането на тези групи от хора, така че те да се интегрират в обществото и в пазара на труда, чрез осигуряването на работни места за различни равнища на умения и с приобщаващи и гъвкави условия на труд. Например чрез осигуряването на езикова подкрепа за работниците мигранти и адаптирането на задачите и на работната среда за лицата с увреждания може да бъде предоставена възможност на тези хора да излязат от бедността и социалното изключване. Тези възможности за работа могат да послужат като преход към други сектори на пазара на труда и да помогнат за преодоляване на пречките пред заетостта при дългосрочно безработните лица и другите хора, които изпитват трудности по отношение на достъпа до пазара на труда.

⁽⁵⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, „Изграждане на икономика, която работи за хората: план за действие за социалната икономика“, (COM(2021) 778 final).

⁽⁶⁾ вж. док. ST 15071/15.

⁽⁷⁾ Резолюция на Европейския парламент от 6 юли 2022 г. относно плана за действие на ЕС за социалната икономика (2021/2179(INI)).

- (9) Новите предприятия в социалната икономика могат да бъдат мощно средство за създаване на работни места и за положителна социална промяна. Социалната икономика може да предостави възможности на някои слабо представени групи, като жените и младежите, за навлизането им на пазара на труда или създаването на социални предприятия. Според мрежата Global Entrepreneurship Monitor (Глобален предприемачески мониторинг) приблизително 55 % от социалните предприемачи в света са мъже, а 45 % са жени, докато при общата самостоятелна заетост мъжете са два пъти повече от жените. Според неотдавнашно проучване на Евробарометър относно нагласите на младежите към социалното предприемачество младежите оценяват значението на социалните и екологичните цели и лидерството с широко участие. Държавите членки биха могли да обмислят начини за свеждане до минимум на възпиращите фактори за потенциалните предприемачи, като например да им осигурят достъп до подходяща социална защита. Някои държави членки намалиха осигурителните вноски като стимул за субектите на социалната икономика за наемане на персонал. Осигуряването на благоприятна рамка за прехвърляне на стопанската дейност на служителите с цел учредяване на работнически кооперации или на други съответни модели на социална икономика, при които собствеността е на работниците, също може да бъде начин да се гарантира продължаването на дейността на малките и семейните предприятия и да се избегне загубата на работни места, например в случай на реструктуриране. Държавите членки могат също така да прилагат мерки за улесняване на прехода на традиционните предприятия към субекти на социалната икономика.
- (10) Субектите на социалната икономика също така насърчават приобщаването на младежите, особено на незаетите с учене, работа или обучение. Те предлагат програми за обучение и развитие на уменията и стажове, посочени в Препоръка на Съвета от 15 март 2018 г. относно Европейска рамка за качествено и ефективно чиракуване ⁽⁸⁾, както и възможности за заетост. Следователно те допринасят за постигането на целите, заложили в гаранцията за младежта, посочена в Препоръка на Съвета от 30 октомври 2020 г. относно „Мост към работни места — укрепване на гаранцията за младежта“ ⁽⁹⁾ и в Препоръка на Съвета от 16 юни 2022 г. относно европейски подход към микродоверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост ⁽¹⁰⁾. Чрез финансиране от страна на Съюза, като например по програма „Европейски социален фонд плюс“, създадена с Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹¹⁾, може да се подкрепят субектите на социалната икономика в тази им роля. За целта в държавите членки са осъществени успешни инициативи за сътрудничество между публичните служби по заетостта и субектите на социалната икономика ⁽¹²⁾. В рамките на тези инициативи субектите на социалната икономика играят важна роля за идентифицирането на хората, които се нуждаят от помощ, и за разработването на индивидуални планове, с които да им се помогне да постигнат социална и професионална интеграция, включително възможности за обучение и работа.
- (11) Субектите на социалната икономика могат да насърчават справедливи условия на труд чрез включване на наетите лица в управлението и вземането на решения. Чрез насърчаване на социалния диалог в социалната икономика може да се подобрят условията на труд на служителите. Държавите членки могат да насърчават и развиват този аспект на социалната икономика и да използват нейното ноу-хау, като включват субектите на социалната икономика в разработването и прилагането на активни политики на пазара на труда ⁽¹³⁾. Държавите членки могат също така да проучат възможностите за улесняване на участието на работодателите от социалната икономика в социалния диалог.
- (12) Социалната икономика допринася за приетите от Съюза стратегии на Съюза на равенство, като насърчава социалното приобщаване на групите в неравностойно положение и слабо представените групи, например чрез предоставяне на социални услуги и грижи (включително грижи за деца, здравно обслужване и дългосрочни грижи), социални жилища и подкрепа за деца и младежи със специални потребности. Субектите на социалната икономика спомагат за намаляване на неравенствата, като разликата в заетостта между жените и мъжете, както чрез осигуряване на голям дял на пряка заетост на жени, така и чрез предоставяне на услуги за полагане на грижи, които позволяват на лицата, полагащи грижи, повечето от които са жени, да се включат в пазара на труда. Като важен партньор на публичния сектор, социалната икономика може да окаже ценен принос за разработването и предоставянето на услуги за полагане на грижи, свързани с жилищата, домовете и общностите. Чрез инициативите за партньорство публичните органи и субектите на социалната икономика могат да предоставят висококачествени, достъпни и финансово приемливи услуги за полагане на грижи.

⁽⁸⁾ ОВ С 153, 2.5.2018 г., стр. 1.

⁽⁹⁾ ОВ С 372, 4.11.2020 г., стр. 1.

⁽¹⁰⁾ ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 10.

⁽¹¹⁾ Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1296/2013 (ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 21).

⁽¹²⁾ Пример за това е белгийската подкрепа, предоставяна на „collectief maatwerk“, която включва финансова подкрепа за социални предприятия за трудова интеграция.

⁽¹³⁾ Пример за това е френската инициатива *Territoires Zéro Chômeurs de Longue Durée*, която е насочена към борба с дълготрайната безработица чрез създаване на организации с нестопанска цел в райони с високи равнища на дълготрайна безработица, които да наемат местни жители на постоянни договори за извършване на полезни за общността дейности, като рециклиране, грижи за деца и общество градинарство. Подобни инициативи са въведени в Гронинген в Нидерландия и Мариентал в Австрия.

- (13) Системите за професионално образование и обучение играят решаваща роля за осигуряването на умения за хората, които са необходими за работното място, личностното развитие и гражданското участие. Освен това те помагат да се осигури квалифицирана работна сила, която може да допринесе за справедлив двоен екологичен и цифров преход. Субектите на социалната икономика предоставят възможности за работа, обучение в работна среда и програми за обучение в процеса на работа, съобразени с конкретните потребности на хората и на местната икономика. Те имат потенциала да подпомогнат въвеждането на индивидуалните сметки за обучение, като възможно средство за постигане на целите, изложени в Препоръка на Съвета от 16 юни 2022 г. относно индивидуални сметки за обучение⁽¹⁴⁾. Субектите на социалната икономика могат също така да допринесат за преодоляване на настоящото неравенство между половете в областта на цифровите технологии, като предоставят целенасочена подкрепа, която укрепва цифровите умения на жените. Следователно те могат да допринесат за постигането на квалифицирана и адаптивна работна сила, която да е в състояние да реагира на промените на пазара на труда, като по този начин би могло да се улесни преминаването от едно работно място на друго и да се облекчи недостигът на работна сила, с което да се допринесе за общия икономически растеж. Държавите членки могат да се възползват от този потенциал във връзка с определянето на необходимите умения, улесняването на обучението и разработването на учебни програми.
- (14) Предизвикателствата, породени от двойния преход и демографските промени, трябва да бъдат преодоляни на регионално и местно равнище, за да се постигне икономическо, социално и териториално сближаване. Субектите на социалната икономика обикновено осъществяват дейността си на принципа „от долу нагоре“, в близост до общностите, гражданите и проблемите, с които те се сблъскват, като често играят ролята на източници на социални иновации и намират решения, чийто мащаб може да бъде разширяван или които могат да бъдат прилагани в други области и така да се допринася за системни промени. Социалната икономика може също така да допринесе за стратегическата автономност на Съюза чрез създаване на предприятия в стратегически сектори, които обслужват интересите и нуждите на местните общности. Например социалната икономика би могла да предложи възможности за повишаване на квалификацията на нискоквалифицирани работници от сектори, които са в процес на сериозни промени, и да осигури финансово приемливи основни стоки за групите с ниски доходи. В отдалечени и селски райони с по-малко варианти за заетост и образование субектите на социалната икономика могат да осигурят така необходимите възможности и да направят тези региони по-привлекателни. Ето защо с развитието на екосистемите на социалната икономика на ЕС се допринася за смекчаване на последиците от застаряването на населението, обезлюдяването и други демографски тенденции, както и за насърчаване на местното икономическо и промишлено развитие, включително в селските и отдалечените райони и в най-отдалечените региони на Съюза, например в селското стопанство, производството на биологични храни и синята икономика.
- (15) С насърчаването на воденото от общностите местно развитие и на благоприятните екосистеми за социални иновации се укрепва социалната икономика и се стимулира промяната към неутрална по отношение на климата икономика в съответствие с Европейския зелен пакт⁽¹⁵⁾ и промишления план на Зеления пакт⁽¹⁶⁾. Като се има предвид важната роля на социалната икономика за развитието на кръговата икономика, както и за воденото от гражданите производство и разпределение на енергия от възобновяеми източници, чрез кооперации за енергия от възобновяеми източници и други енергийни общности, с разработването на междуведомствени и съгласувани мерки на промишлената политика, свързани с повторната употреба, поправката и рециклирането, може да се насърчи функционирането на пазара на вторични суровини, да се оптимизира приносът на социалната икономика за постигането на целите, определени в плана за действие за кръговата икономика⁽¹⁷⁾, и да се повиши конкурентоспособността на промишлеността на Съюза с нулеви емисии. Субектите на социалната икономика, работещи в областта на цифровите технологии, показваха потенциала си да осигуряват възможности на гражданите и предприятията да участват в приобщаващ и ориентиран към човека цифров преход и да играят активна роля за постигането на целите и целевите стойности, предвидени в политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г., създадена с Решение (ЕС) 2022/2481 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹⁸⁾ и в Европейската декларация относно цифровите права и принципи за цифровото десетилетие⁽¹⁹⁾. За да повиши устойчивостта на този двоен преход към екологично и цифрово общество, през май 2021 г. Комисията актуализира своята промишлена стратегия на ЕС. В стратегията се излагат предизвикателствата, пред които са изправени 14-те промишлени екосистеми, включително екосистемата „Икономика на близостта и социална икономика“, за които е разработен съвместно път за преход.
- (16) За да може социалната икономика да разгърне потенциала си за подкрепа на достъпа до пазара на труда, социалното приобщаване, развиването на умения, териториалното сближаване, икономическата демокрация, неутралността по отношение на климата и устойчивото икономическо развитие, тя се нуждае от благоприятна рамка. Тъй като социалната икономика може да присъства във всички икономически сектори и се влияе от хоризонталните и секторните политики и разпоредби, при създаването на благоприятна рамка трябва да бъдат взети предвид специфичните характеристики на социалната икономика и допълнителните пречки, с които се сблъскват субектите

⁽¹⁴⁾ ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 26.

⁽¹⁵⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, „Европейският зелен пакт“, (COM(2019) 640 final).

⁽¹⁶⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, „Промислен план на Зеления пакт за ерата на нулеви нетни емисии“, (COM(2023) 62 final).

⁽¹⁷⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, „Нов план за действие относно кръговата икономика — За по-чиста и по-конкурентоспособна Европа“, (COM(2020) 98 final).

⁽¹⁸⁾ Решение (ЕС) 2022/2481 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. за създаване на политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. (ОВ L 323, 19.12.2022 г., стр. 4).

⁽¹⁹⁾ Европейска декларация относно цифровите права и принципи за цифровото десетилетие, (COM(2022) 28 final).

на социалната икономика при своето развитие и които ограничават възможностите им за работа заедно с традиционните предприятия. Субектите на социалната икономика не се стремят на първо място към постигане на максимални равнища на производителност и печалба, а най-вече към създаване на положителни резултати за обществото. Те се нуждаят от съпътстващи мерки и от благоприятна финансова, административна и правна среда, в която да са взети предвид специфичните характеристики на техните модели на стопанска дейност по отношение на управлението, разпределението на печалбата, условията на труд и въздействието. Тези мерки им позволяват например да наемат работници с по-ниска производителност или да предоставят социални услуги на достъпни цени. Необходими са всеобхватни стратегии за създаване на благоприятни рамки. Това може да включва приемане на регулаторни мерки или прилагане или адаптиране на политики и инициативи в подкрепа на приноса на социалната икономика към социалните и екологичните цели и за повишаване на тяхната икономическа и промишлена стойност. С тези стратегии следва да се проследява напредъкът и да се измерва ефективността на инициативите, а при необходимост да се внасят корекции и подобрения, и в крайна сметка да се постигнат резултати с по-висока ефективност и по-значимо въздействие в сектора. Възможно е да се наложи приемане на стратегии на различни равнища на управление (национално, регионално и местно) в зависимост от институционалната организация и контекста във всяка държава членка. За регионите, градовете и другите поднационални равнища е възможно да се приемат стратегии за социалната икономика, тясно свързани с целите и приоритетите за регионалното развитие, благодарение на които да се постигне максимален взаимоспомагателен ефект.

- (17) От съществено значение за успешното разработване и прилагане на стратегиите за социалната икономика е включването на заинтересованите страни от социалната икономика и улесняването на участието на най-уязвимите лица. В няколко държави членки вече са създадени групи на високо равнище за насърчване на диалога между публичните органи и субектите на социалната икономика (например Висшия съвет за социална и солидарна икономика на Франция, Съвета за развитие на социалната икономика на Испания, Националният съвет за социалната икономика на Португалия и Националният съвет на Италия от третия сектор). Представителните мрежи на социалната икономика могат да служат и като платформа за колективни действия, с което да се улесняват сътрудничеството и обменът на информация и да се създават възможности за изграждане на капацитет и взаимно обучение.
- (18) Публичната финансова подкрепа може да изпълнява важна роля за подпомагане на създаването и развитието на субектите на социалната икономика. Като цяло субектите на социалната икономика срещат по-големи трудности по отношение на достъпа до финансови ресурси в сравнение с другите предприятия. Например, въпреки направените известни подобрения, анализът на пазарите за финансиране на социални предприятия показва, че в Съюза продължава да е налице несъответствие между предлагането и търсенето на финансиране за социалните предприятия, което обхваща достъпа както до дългови, така и до капиталови инструменти. Тъй като целта на субектите на социалната икономика е да се генерира положително социално или екологично въздействие и възможностите им за разпределяне на печалби на спонсорите и собствениците са ограничени, ако това изобщо е възможно, като цяло те не са подходящи за инвеститори, които търсят значителна финансова възвръщаемост. Наличните съпътстващи мерки за справяне с този проблем са разнородни и се различават значително по своята ефективност. Мерките варират от безвъзмездни средства и субсидии до консултантска подкрепа и услуги за изграждане на капацитет, като те често се осигуряват от инкубатори. Следователно все още има какво да се подобрява по отношение на осигуряването на съобразено финансиране за различните етапи от жизнения цикъл на даден субект на социалната икономика и оказването на допълнителна подкрепа за мобилизиране на частно финансиране и други допълващи мерки за подобряване на достъпа на субектите на социалната икономика до финансиране би било от полза. Един такъв подход включва предоставяне на избор на отделните спестители или служители, които участват във финансиране от работодателя пенсионни или спестовни планове, да изберат спестовен план, при който част от спестяванията им се инвестират в социално предприятие ⁽²⁰⁾.
- (19) Съюзът предоставя множество възможности за финансиране в подкрепа на социалната икономика. Финансиране се предоставя чрез Европейския социален фонд плюс, Европейския фонд за регионално развитие, създаден с Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²¹⁾, Фонда за справедлив преход, създаден с Регламент (ЕС) 2021/1056 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²²⁾, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, създаден с Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²³⁾, програмата „Единен пазар“, създадена с Регламент (ЕС) 2021/690 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁴⁾, програмата

⁽²⁰⁾ Например „Les Fonds Communs de Placement d'Entreprise solidaires“ във Франция.

⁽²¹⁾ Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд (ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 60).

⁽²²⁾ Регламент (ЕС) 2021/1056 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Фонда за справедлив преход (ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 1).

⁽²³⁾ Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 487).

⁽²⁴⁾ Регламент (ЕС) 2021/690 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на програма за вътрешния пазар, конкурентоспособността на предприятията, включително малките и средните предприятия, областта на растенията, животните, храните и фуражите, и европейската статистика (програма „Единен пазар“), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 99/2013, (ЕС) № 1287/2013, (ЕС) № 254/2014 и (ЕС) № 652/2014 (ОВ L 153, 3.5.2021 г., стр. 1).

InvestEU, създадена с Регламент (ЕС) 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁵⁾, а когато е целесъобразно и чрез Механизма за възстановяване и устойчивост, създаден с Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁶⁾.

Съюзът също така предоставя консултантска подкрепа чрез платформата *fi-compass* за разработване на финансови инструменти по линия на фондовете на политиката на сближаване. Държавите членки, включително регионалните и местните органи, биха могли да се възползват по-добре от тези възможности, като приемат конкретни мерки за социалната икономика. Техническата подкрепа ⁽²⁷⁾ е друг наличен инструмент на Съюза за подобряване на капацитета на държавите членки за разработване и прилагане на политики за укрепване на социалната икономика.

- (20) Предоставянето на стоки и услуги и работата както с публичните органи, така и с традиционните предприятия са от решаващо значение за развитието на социалната икономика, генерирането на приходи и подпомагането на субектите на социалната икономика да станат финансово независими. Благодарение на възможностите за гъвкавост съгласно правилата и стратегиите на Съюза и националните правила и стратегии за обществените поръчки възлагащите органи могат да използват обществените поръчки по по-стратегически начин, като определят иновативни, екологични и социални критерии, което в крайна сметка да допринесе за по-устойчива, приобщаваща и конкурентоспособна икономика. Въпреки това при повечето тръжни процедури възлагането все още се осъществява единствено въз основа на цената. Тъй като субектите на социалната икономика имат за цел да осигуряват обществени и колективни ползи, а не да предоставят услуги на най-ниската възможна цена, те трудно се конкурират при обичайните процедури за възлагане на обществени поръчки, въпреки обстоятелството, че могат да предложат по-широка добавена стойност в процеса на възлагане на обществени поръчки. Съществува и възможност за повишаване на капацитета на субектите на социалната икономика за осъществяване на стопанска дейност, включително чрез по-систематично интегриране във веригите за създаване на стойност на традиционните предприятия и за партньорство с тях с цел съвместно участие в обществени поръчки, както и за създаване на нови пазарни възможности.
- (21) Публичните органи често не се възползват в максимална степен от сегашния обхват на правилата за държавните помощи за оказване на подкрепа на социалната икономика, когато пазарът сам по себе си не е в състояние да постигне задоволителен достъп до пазара на труда и социално приобщаване, като се ограничават в рамките на мерки под общия праг *de minimis* и не използват възможността за установяване на мерки съгласно Регламент (ЕС) № 651/2014 ⁽²⁸⁾ на Комисията (Общ регламент за групово освобождаване), като например регионална помощ, помощ за рисково финансиране и помощ за наемане на работници в неравностойно положение. Що се отнася до помощта *de minimis*, понастоящем тя е ограничена до 200 000 евро за период от три години, но действието на сегашните правила ще изтече на 31 декември 2023 г. и затова те са в процес на преразглеждане. В правилата на Съюза, уреждащи услугите от общ икономически интерес, също се предлагат възможности за разрешаване на държавна помощ, но публичните органи често не използват пълноценно тези варианти, особено за социални услуги в областта на трудовата интеграция на уязвими лица. Необходимо е публичните органи първо да проверят дали дадена мярка отговаря на условията за държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора.
- (22) Данъчната политика също може да играе важна роля за насърчаване на социалната икономика и за гарантиране, че субектите на социалната икономика могат да си позволят да работят заедно с традиционните предприятия, което води до по-справедлива стопанска среда и оказване на принос за социалното приобщаване и подобряването на достъпа до пазара на труда. Някои държави членки са създали данъчна уредба, с която се насърча развитието на сектора, включително данъчни стимули, съобразени с потребностите на социалната икономика, като същевременно се признава неговото многообразие и се предотвратява фрагментацията. В няколко държави членки продължават да съществуват административни пречки по отношение на даренията в обществена полза през границите на държавите членки. Добре разработените данъчни стимули за дарения в полза на субекти на социалната икономика с общественополезна дейност може да стимулират финансирането им, включително през границите на Съюза, в съответствие с принципа за недопускане на недискриминация, залегнал в Договора. Следва да се припомни също така, че някои стоки и услуги, често доставяни от субекти на социалната икономика, може да се ползват от намалена ставка по ДДС в съответствие с член 98 и приложение III към Директива 2006/112/ЕО на Съвета ⁽²⁹⁾.

⁽²⁵⁾ Регламент (ЕС) 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета от 24 март 2021 г. за създаване на програмата InvestEU и за изменение на Регламент (ЕС) 2015/1017 (ОВ L 107, 26.3.2021 г., стр. 30).

⁽²⁶⁾ Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17).

⁽²⁷⁾ Регламент (ЕС) 2021/240 на Европейския парламент и на Съвета от 10 февруари 2021 г. за създаване на Инструмент за техническа подкрепа (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 1).

⁽²⁸⁾ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г., стр. 1).

⁽²⁹⁾ Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 г. относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 11.12.2006 г., стр.1).

- (23) Процесите за измерване и управление на социалното въздействие са особено важни за субектите на социалната икономика, тъй като те им позволяват да разберат и обявят своето въздействие и да получат достъп до финансиране, основано на въздействието. Измерването на социалното въздействие включва използване на показатели и инструменти за оценка на социалното въздействие на дадена намеса или инициатива. Управлението на социалното въздействие включва изграждането на системите, процесите и възможностите, от които организацията се нуждае, за да управлява по проактивен начин и да увеличава своето въздействие. Въпреки това голямото разнообразие от налични рамки и инструменти може да бъде предизвикателство, особено за субектите с по-малко ресурси. Чрез наблюдението на социалните резултати от публичните инвестиции се създават възможности за обществен контрол; с него може да се подкрепи обосновката за използване на парите на данъкоплатците за подпомагане на субекти или дейности на социалната икономика и освен това то може да спомогне за предотвратяване на „заблуждаващи твърдения за въздействието“ (преувеличаване или невярно деклариране на въздействието). В това отношение може да бъдат полезни подходи за измерване и управление на социалното въздействие, които са добре обмислени, пропорционални и адаптирани спрямо потребностите на отделните субекти. Те следва да се основават на стандартни методи и показатели, както и на фактори като размер, етап на развитие и многообразие на субектите. Свързването на методиките за измерване и управление на социалното въздействие с целите на ООН за устойчиво развитие може да осигури полезна рамка за демонстриране на въздействието.
- (24) През последното десетилетие се подобриха видимостта и признаването на социалната икономика на национално и регионално равнище в Съюза. Въпреки това в много държави членки потенциалът на сектора продължава да бъде неизползван. Липсата на координация и обмен между държавите членки водят до задълбочаване на различията в развитието на социалната икономика, поради което за държавите членки е налице ясна възможност да създадат ползи, като се учат и споделят най-добри практики. Освен това широката общественост е слабо осведомена за социалната икономика и за положителния ѝ принос. Това може да попречи на разработването на политики за подкрепа и на пазарни възможности за социалната икономика. Прилагането на регулаторни правила, като същевременно се гарантира, че новото законодателство отговаря на потребностите на субектите на социалната икономика, може да доведе до повишаване на осведомеността и до подобряване на легитимността им, с което да се улесни достъпът им до финансиране и пазари. Националните публични органи и заинтересованите страни дадоха начало на няколко инициативи, като например специфични правни форми, маркировки и статuti⁽³⁰⁾ за социалната икономика и широкомащабни комуникационни кампании, насочени към повишаване на разбирането и видимостта на социалната икономика. Други успешни реформи включват създаването на специални звена за социалната икономика в министерствата и засилен диалог между заинтересованите страни и публичните органи. Повишаването на видимостта на социалната икономика е от решаващо значение за пълното признаване на нейното положително въздействие върху обществото, както се подчертава в плана за действие за социалната икономика, свързан с откриването на портал за социалната икономика.
- (25) Наличието на точни данни и статистики е от решаващо значение за по-доброто разбиране на моделите на стопанска дейност, прилагани в социалната икономика, както и за вземането на основани на обективни данни политически решения. Въпреки това липсват надеждни данни за социалната икономика, включително данни за нейната икономическа добавена стойност и ефективност. Съществуващите данни често са непълни и трудни за съпоставяне. Например само няколко държави членки са разширили своите национални счетоводни системи с цел събирането на допълнителни данни (като при сателитните сметки) за социалната икономика, въпреки че е достъпна финансова подкрепа съгласно бюджета на Съюза. Социалната икономика обикновено не се включва в структурната стопанска статистика, например когато статистиката се основава на икономически данни, генерирани от предприятията със стопанска цел, а традиционните субекти на социалната икономика се включват само в останалите категории. Предоставянето на основни статистически данни за размера, работната сила, развитието и предизвикателствата, пред които е изправена социалната икономика, ще позволи по-ефективно прилагане на стратегиите и мерките, съобразени с различните ситуации в сектора.
- (26) В по-широк план насърчаването на социалната икономика може да бъде от решаващо значение за достигането на целите за устойчиво развитие на Организацията на обединените нации,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА:

ЦЕЛ

1. В съответствие с принципите на Стълба, целта на настоящата препоръка е да се подпомогнат достъпът до пазара на труда и социалното приобщаване, като държавите членки бъдат насочени към насърчаването на благоприятни политически и регулаторни рамки за социалната икономика и мерки, с които се улеснява нейното развитие.

⁽³⁰⁾ Правните статuti/квалификации, понякога наричани „маркировки“, се различават от правните форми, тъй като могат да бъдат възприети от различни правни форми, включително от организации със стопанска и нестопанска цел.

За постигането на тези цели на държавите членки, в съответствие с националните компетенции и като се отчетат националните обстоятелства, се препоръчва да работят в сътрудничество със заинтересованите страни за признаване, подпомагане и развитие на приноса на социалната икономика.

2. Като насърчава социалната икономика, настоящата препоръка подкрепя постигането на трите водещи цели на Съюза за заетост, умения и намаляване на бедността до 2030 г., в съответствие с плана за действаща Европейския стълб на социалните права.
3. Насърчаването на социалната икономика също така стимулира справедливото и устойчиво социално-икономическо и промишлено развитие. То допринася за Европейския зелен пакт, икономическата демокрация, устойчивото развитие, активното участие на гражданите и подобряването на социалното и териториалното сближаване между държавите членки в целия Съюз.

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

4. За целите на настоящата препоръка се прилагат следните определения, като същевременно се вземат предвид съществуващите правни рамки на държавите членки:
 - a) „социална икономика“ означава съвкупност от частноправни субекти, които предоставят стоки и услуги на своите членове или на обществото, като тя включва организационни форми като кооперации, взаимоспомагателни дружества, сдружения (включително благотворителни организации), фондации или социални предприятия, както и други правни форми, които работят в съответствие със следните основни принципи и характеристики:
 - i) предоставяне на предимство на хората, както и на социалните или екологичните цели, пред печалбата;
 - ii) реинвестиране на цялата печалба или на по-голямата част от нея и на излишъците за продължаване на работата по постигането на социалните или екологичните цели и за осъществяване на дейности в интерес на техните членове/потребители („колективен интерес“) или на обществото като цяло („общ интерес“); и
 - iii) демократично управление или управление с широко участие.
 - b) „социално предприятие“ означава частноправен субект, който предоставя стоки и услуги за пазара по предприемачески начин и в съответствие с принципите и характеристиките на социалната икономика и който има социални или екологични цели като причина за своята търговска дейност. Социалните предприятия могат да бъдат учредени в различни правни форми;
 - в) „социална иновация“ означава дейност, която е социална както с оглед на целите, така и на средствата си, и по-конкретно такава, която се отнася до развиването и прилагането на нови идеи относно продукти, услуги, практики и модели, която едновременно отговаря на социални нужди и създава нови социални взаимоотношения или сътрудничества между публични субекти, гражданското общество или частни организации, като така се създават ползи за обществото и се увеличава способността му за действие съгласно определението в Регламент (ЕС) 2021/1057 Социалната иновация често се ръководи от социалната икономика.

НАСЪРЧАВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО ПАЗАРА НА ТРУДА И СОЦИАЛНОТО ПРИОБЩАВАНЕ ЧРЕЗ СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА

Достъп до пазара на труда

5. На държавите членки се препоръчва да признаят и подкрепят специфичната добавена стойност на социалната икономика, като улесняват достъпа до пазара на труда и насърчават създаването на качествени работни места за всички, като същевременно подобряват справедливите условия на труд, безопасността и здравето на работното място, равенството и недискриминацията. Това следва да се осъществи в съответствие с рамката за приобщаващ растеж, очертана в Насоките от 2022 г. за политиките по заетостта на държавите членки, и в съответствие с техните национални обстоятелства, по-специално чрез:
 - a) създаване или насърчаване на инициативи за партньорство с участие на субекти на социалната икономика в разработването и прилагането на активни политики на пазара на труда;
 - b) гарантиране, че публичните органи предоставят достатъчна подкрепа на субектите на социалната икономика с цел по-доброто интегриране на пазара на труда на жените, както и на групите в неравностойно положение и другите слабо представени групи (като дългосрочно безработните лица, хората, страдащи от психическо заболяване, неактивните лица, нискоквалифицираните лица, лицата с увреждания, лицата с мигрантски, малцинствен расов или етнически произход (включително ромите), младежите и възрастните работници) чрез:

- i) признаване на професионалния опит, придобит в субекти на социалната икономика, включително социални предприятия за трудова интеграция, които осигуряват заетост и адаптирана подкрепа за такива групи;
- ii) действия за подпомагане на тези групи от хора да се подготвят за заетост чрез придобиване на трудов опит в социални предприятия с цел интегрирането им в отворения пазар на труда.
- в) подпомагане на проекти за сътрудничество между публичните служби по заетостта, местните органи, субектите на социалната икономика, доставчиците на образование и обучение и традиционните предприятия за предлагане на адаптирано професионално ориентиране и възможности за учене и обучение на незаетите с учене, работа, или обучение младежи. Тези възможности могат да включват чиракуване, програми за потапяне в професионалната среда, персонална инструкторска помощ и срещи с модели за подражание и имат за цел да се улесни интегрирането на пазара на труда в съответствие с укрепената гаранция за младежта;
- г) насърчаване на предприемачество в социалната икономика, включително чрез новосъздадените предприятия, като средство за стимулиране на самостоятелната заетост и на други форми на заетост, развитие на икономическа дейност на местно равнище и справяне с обществените предизвикателства чрез иновативни и приобщаващи модели на стопанска дейност; за да постигнат това, държавите членки могат например да:
 - i) гарантират, че предприемачите в социалната икономика имат достъп до социална закрила;
 - ii) обмислят въвеждането на стимули за наемане на нови служители;
 - iii) установяват, оценяват и отстраняват потенциалните административни недостатъци или пречки пред започването на дейността на дадено социално предприятие;
 - iv) насърчават културата на новосъздадените предприятия в рамките на социалната икономика, развитието на умения и създаването на благоприятни рамкови условия за тези предприятия, както и включването на модели на социалната икономика като подходящ инструмент в политиките, свързани с новосъздадените предприятия.
- д) разработване на политики и приемане на мерки за насърчаване и интегриране на равенството между половете в социалната икономика например чрез:
 - i) противопоставяне на дискриминационните социални норми и стереотипите относно уменията на жените и мъжете, както и на подценяването на работата на жените;
 - ii) предоставяне на адаптирана подкрепа за овластяване на жените чрез намаляване на неравнопоставеността между половете по отношение на заетостта, чрез осигуряване на равноправно лидерство, както и равно заплащане за равен труд или труд с равна стойност;
 - iii) осигуряване на достъп до програми за наставничество и менторство за жени, стремящи се да станат предприемачи и лидери в социалната икономика.
- е) осигуряване на благоприятна рамка за прехвърляне на стопанската дейност на служителите за учредяване на работнически кооперации и други съответни правни форми на социалната икономика, за да се избегне загубата на работни места и да се защити икономическата дейност, като същевременно се предоставят съпътстващи услуги и информация относно вероятните разходи и ползи от прехвърлянето на стопанската дейност на служителите;
- ж) сътрудничество със субекти на социалната икономика за създаване на възможности за присъединяване на повече лица с увреждания към пазара на труда, например чрез разработване на помощни технологии;
- з) насърчаване на социалния диалог в социалната икономика, за да се гарантират справедливи условия на труд, включително справедливо заплащане, при зачитане на автономността на социалните партньори.
- и) признаване на специфичните демократични практики, разработени в рамките на субектите на социалната икономика.

Социално приобщаване

- 6. Като се вземат предвид различните национални обстоятелства, на държавите членки се препоръчва да признаят и подкрепят ролята на социалната икономика за предоставянето на достъпни и висококачествени социални услуги и услуги за полагане на грижи, както и на жилища, имайки предвид и групите в неравностойно положение, в тясно сътрудничество с публично достъпните социални услуги. Например това би могло да включи:
 - а) сътрудничество със субекти на социалната икономика в рамките на съответните им области на действие по отношение на създаването и предоставянето на услуги от общ интерес;
 - б) участие на субекти на социалната икономика в разработването и предоставянето на ориентирани към хората социални услуги и услуги за полагане на грижи, включително за възрастните хора, както се подчертава в европейската стратегия за полагане на грижи;

- в) съвместна работа със субекти на социалната икономика за разработване и предоставяне на грижи и подкрепа за деца и младежи, включително за деца от групи в неравностойно положение, в съответствие с Европейската гаранция за децата, установена с Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета ⁽³¹⁾ и Стратегията на ЕС за правата на детето ⁽³²⁾.

Умения

7. На държавите членки се препоръчва да подкрепят обучението и развитието на умения за социалната икономика, по-специално чрез:
- а) използване на съществуващите проучвания на уменията за проследяване на потребностите на икономиката и на обикновения пазар на труда, за да се определи как социалната икономика може да допринесе за предлагането на квалифицирана работна сила и за намаляване на недостига на работна сила;
 - б) улесняване на образованието, обучението и уменията в социалната икономика чрез:
 - i) провеждане на обмени за обучение между субектите на социалната икономика, организациите за обучение и традиционните предприятия с цел подобряване на управленските, предприемаческите и свързаните с работата умения, необходими за цифровия и екологичен преход (включително умения, свързани с кръговата икономика, поправката на продукти и цифровите технологии);
 - ii) преквалификация и повишаване на квалификацията на учащите се през целия живот, включително на жените и групите от хора в неравностойно положение, и подпомагане на прехода им към отворения пазар на труда в съответствие с европейския подход към микроудостоверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост и други мерки съобразно националните особености;
 - iii) включване на обучението относно социалната икономика или предоставяно от нея, в списъка на обученията, отговарящи на изискванията за покриване от индивидуалните сметки за обучение ⁽³³⁾, когато е целесъобразно, и други съществуващи инициативи на национално равнище;
 - iv) насърчаване на възможностите за обучение, така че работниците потенциално да могат да започнат кариера в социалната икономика, например чрез адаптирани програми за консултации и обучение, основани на принципите на образованието за устойчиво развитие.
 - в) създаване на специфични схеми за чиракуване в социалната икономика, с които се подкрепят младежите, особено незаетите с работа, учене или обучение, да повишават уменията си и да се подготвят за пазара на труда и се създават възможности за социалната икономика, свързани с развиването на таланти в сектора, в съответствие с Европейската рамка за качествено и ефективно чиракуване;
 - г) насърчаване на включването на уменията в областта на социалната икономика и социалното предприемачество в образованието и обучението на всички образователни равнища, особено в курсовете по предприемачество и бизнес, като насърчаване на ръководени от студенти субекти на социалната икономика, включително студентски кооперации, като възможност за учене, както и осигуряване на достъп до програми за наставничество и менторство за субектите на социалната икономика и социалните предприемачи;
 - д) създаване на национални центрове за компетентност за обучение относно социалната икономика и участие в транснационални инициативи, с които се улеснява достъпът до специализирани програми за образование и обучение относно социалната икономика, например чрез сътрудничество с доставчици на професионално образование и обучение, работещи в рамките на утвърдени органи, като центровете за високи постижения в областта на професионалното образование и обучение, посочени в Препоръка на Съвета от 24 ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост ⁽³⁴⁾.

Социални иновации и устойчиво икономическо развитие

8. На държавите членки се препоръчва да засилят подкрепящата роля на субектите на социалната икономика за насърчаване на социалните иновации и основните сектори на местното развитие и заетостта. Това може да се постигне чрез:

⁽³¹⁾ ОВ L 223/14, 22.6.2021 г., стр. 14.

⁽³²⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, „Стратегия на ЕС за правата на детето“, (COM(2021) 142 final).

⁽³³⁾ Препоръка на Съвета от 16 юни 2022 г. относно индивидуални сметки за обучение, 2022/C 243/03 (ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 26).

⁽³⁴⁾ ОВ С 417, 2.12.2020 г., стр. 1.

- а) насърчаване на благоприятна екосистема за социални и местни иновации чрез улесняване на инициативите за сътрудничество и партньорство между субектите на социалната и кръговата икономика, традиционните предприятия, доставчиците на финансиране, органите на местното самоуправление и другите заинтересовани страни. Например това може да се постигне чрез:
- i) създаване или насърчаване на иновационни центрове или клъстери за социални и екологични иновации, предназначени да отговорят на местните потребности и да служат като места за изпробване на съвместни решения;
 - ii) включване на субектите на социалната икономика във воденото от общностите местно развитие, включително чрез използване на наличните инструменти за финансиране от Съюза;
 - iii) взаимодействие с националните и регионалните центрове за компетентност в областта на социалните иновации с цел изграждане на мрежи, повишаване на капацитета и полезните взаимодействия, подчертаване на ефективността и разработване на основни инструменти и методи за стимулиране на социалните иновации.
- б) гарантиране, че политиката в областта на социалната икономика е обвързана с промишлената политика и с прехода към цифрова, неутрална по отношение на климата и кръгова икономика, например чрез свързване на технологични центрове и центрове за социални иновации, и насърчаване на социалната икономика като средство за укрепване на справедливостта и приемането на прехода от страна на обществеността, като се има предвид нейната ориентация към обществените цели и фактът, че социалната икономика се корени в местните общности;
- в) приспособяване на регулаторните рамки в подкрепа на субектите на социалната икономика в кръговата икономика, например осигуряване на подходящи стимули за предприятията да даряват непродадени и върнати стоки на субекти на социалната икономика за поправка и повторна употреба, вместо да унищожават стоките, както и за физическите лица да даряват стоки втора употреба, с което да се осигури достъп на субектите на социалната икономика до потока отпадъци и тези субекти да бъдат включени в стратегии за предотвратяване на отпадъците и да се разреши на хранителните банки, или те да бъдат насърчавани, да събират излишъците от храни;
- г) насърчаване на местното развитие и териториалното сближаване чрез общностни инициативи и екосистеми на социалната икономика, например енергийни общности, решения за споделена мобилност, кооперации за цифрови платформи, предоставяне на грижи, финансово достъпни и общински жилища, селскостопански кооперации и местни къси продоволствени вериги и пазари, за да могат гражданите да имат достъп до местни продукти и услуги;
- д) засилване на достъпа на субектите на социалната икономика до цифрови инструменти и нови технологии, като отворен код, технология на блоковата верига и на децентрализирания регистър, големи информационни масиви или изкуствен интелект и насърчаване на публичните органи да подкрепят разработването на софтуер с отворен код в сътрудничество със социалната икономика и други съответни заинтересовани страни;
- е) насърчаване на включването на субектите на социалната икономика в местното и регионалното развитие чрез интегрирането им в съществуващите екосистеми за подкрепа на бизнеса и иновациите.

РАЗРАБОТВАНЕ НА БЛАГОПРИЯТНИ РАМКИ ЗА СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА

9. На държавите членки се препоръчва да разработят политически и регулаторни рамки, които да позволяват и подкрепят социалната икономика. За тази цел те се насърчават да разработват и прилагат всеобхватни стратегии, чрез които се признава и стимулира социалната икономика, или да адаптират съществуващите стратегии или други политически инициативи, в съответствие с настоящата препоръка, плана за действие на Съюза за социалната икономика и с други политически насоки на Съюза.
10. На държавите членки се препоръчва да въведат механизми за консултации и диалог между публичните органи и организацията, представляващи социалната икономика. Това може да включва създаване на групи на високо равнище и подпомагане на появата и развитието на представителни мрежи на социалната икономика.
11. В стратегиите или другите политически инициативи, посочени в точка 9, държавите членки следва да потвърдят основните принципи, характеристиките и обхвата на социалната икономика и да признаят, че те могат да имат различни правни форми и статуты, както и че са специфични за различните национални, регионални и местни закони и практики. В този контекст на държавите членки се препоръчва да засилят сътрудничеството с местните и регионалните органи за развитието на социалната икономика.

12. На държавите членки се препоръчва да инвестират в развитието на разбирането за социалната икономика на своите държавни служители и органи чрез програми за обучение и транснационални или междурегионални инициативи за изграждане на капацитет, включително инициативи в рамките на програмата Interreg Europe, установена с Регламент (ЕС) 2021/1059 на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁵⁾. Инициативите следва да са съсредоточени върху взаимното обучение и споделянето на най-добри практики, като се постави специален акцент върху насърчаването на сътрудничеството между регионалните и местните органи, както и със заинтересованите страни в областта на социалната икономика. Комисията ще подкрепи тази работа, както е описано в точка 23, буква а), подточка iii) от настоящата препоръка.
13. На държавите членки се препоръчва, когато е целесъобразно, да засилят позицията на социалната икономика в своите политики за международно сътрудничество и развитие и да засилят подкрепата си за субектите на социалната икономика в развиващите се страни.

Достъп до публично и частно финансиране

14. На държавите членки се препоръчва да създадат благоприятна среда за социално финансиране на национално, регионално и местно равнище, по-специално чрез:
- а) картографиране на структурите за финансиране на субектите на социалната икономика, финансовите посредници и подкрепящите организации, както и оценка на техните потребности и на ефективността на съществуващите схеми за подкрепа;
 - б) улесняване на достъпа на субектите на социалната икономика до финансиране на правилния етап от тяхното развитие и съобразено с техните потребности, включително безвъзмездни средства и други субсидии, собствен капитал или квазикапиталово финансиране за фазата на набиране на капитал и началната фаза, или дългово, капиталово, квазикапиталово финансиране или финансиране тип „мечанин“ по време на фазата на разрастване, както и до иновативни схеми за финансиране, като например публично-частни партньорства, платформи за колективно финансиране и комбинации от различни видове финансови инструменти или безвъзмездни средства и финансови инструменти;
 - в) насърчаване на достъпа на непрофесионални инвеститори до устойчиви модели на стопанска дейност, сектори, продукти и услуги, задвижвани или подкрепяни от социалната икономика;
 - г) оценяване на критериите за достъп до програми за публично финансиране, включително тези, насочени към традиционните предприятия, за да се избегнат неоправдани пречки за субектите на социалната икономика;
 - д) мобилизиране на частно финансиране чрез предоставяне на публични гаранционни схеми, в съответствие с правилата за държавна помощ, когато това е необходимо, за да се насърчат специализираните и основните спонсори да финансират субектите на социалната икономика;
 - е) повишаване на осведомеността относно специфичните характеристики и потребности на субектите на социалната икономика, за да се подобри капацитетът на основните частни спонсори да предлагат адаптирана финансова подкрепа;
 - ж) улесняване на достъпа до подкрепа за стопанско развитие и готовност за инвестиции за субектите на социалната икономика през целия им жизнен цикъл, например чрез насочени към повишаване на осведомеността схеми за подпомагане за основните бизнес инкубатори, ускорители и други видове подкрепящи организации, за да разширят подкрепата си за субектите на социалната икономика, включително възможности за изграждане на капацитет за ръководителите на субектите на социалната икономика;
 - з) предлагане на целенасочена финансова подкрепа и изграждане на капацитет за улесняване на прехвърлянето на стопанската дейност на работници чрез кооперации и други съответни форми на социалната икономика, като същевременно на работниците се предоставят съгответстващи услуги и информация относно потенциалните разходи и ползи от това прехвърляне;
 - и) предлагане на схеми, чрез които се увеличава наличното финансиране за субектите на социалната икономика, например предоставяне на избор на отделните спестители или служители, които участват във финансирани от работодателя пенсионни или спестовни планове, да изберат план, при който част от средствата се инвестират в социално предприятие;
 - й) използване по най-добрия начин на наличното финансиране от фондовете на политиката на сближаване, включително Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), както и от раздел „Държави членки“ на програма InvestEU, Механизма за възстановяване и устойчивост и други международни, национални и регионални ресурси, като се прилагат мерки и инициативи, предназначени специално за субектите на социалната икономика;

⁽³⁵⁾ Регламент (ЕС) 2021/1059 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. относно специалните разпоредби за цел „Европейско териториално сътрудничество“ (Interreg), подкрепяна от Европейския фонд за регионално развитие и инструменти за външно финансиране (ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 94).

- к) използване на консултантските услуги на fi-compass относно финансовите инструменти в рамките на споделеното управление на Съюза за разработване на възстановими финансови инструменти в рамките на фондовете на политиката на сближаване.

Достъп до пазари и възлагане на обществени поръчки

15. На държавите членки се препоръчва да насърчават своите възлагачи органи да закупуват стоки и услуги по стратегически начин и да се стремят към социални цели, като вземат предвид и социалните иновации и екологичните цели. За тази цел те се насърчават да използват пълноценно инструментите, предвидени в правилата на Съюза за обществените поръчки, включително за организирането на определени услуги, известни като услуги за личността и като услуги от общ интерес, чрез специален режим, вдъхновен от принципа на солидарност. Насърчаването на възприемането на социално отговорни и иновативни решения в областта на обществените поръчки може да включва различни видове инструменти на политиката, включително:
- а) приемане на насоки за политиката и стратегии за възлагането на обществени поръчки, включително потенциални официални цели, подкрепени от ръководството и с ангажимент на политическо равнище до основните лица, вземащи решения и управляващи бюджета;
 - б) предоставяне на насоки на съответното(ите) административно(и) равнище(а) за улесняване на достъпа на субектите на социалната икономика до обществените поръчки;
 - в) повишаване на осведомеността на възлагачите органи и предприятията относно добавената стойност на социално отговорното възлагане на обществени поръчки и предоставяне на експертен опит на възлагачите органи и субектите на социалната икономика;
 - г) насърчаване на възлагачите органи да посочват в документацията за обществените поръчки конкретни задължения съгласно социалното и трудовото право и колективните трудови договори, както и социални и екологични критерии, които са приложими спрямо обществената поръчка ⁽³⁶⁾, да изискват от оферентите да потвърдят съответствието и да организират мерки за наблюдение;
 - д) насърчаване на структуриран, прозрачен и недискриминационен диалог със социалната икономика и с други заинтересовани страни за разработване на социално отговорна стратегия за възлагането на обществени поръчки.
16. На държавите членки се препоръчва също така да насърчават своите възлагачи органи да използват по-добре гъвкавите разпоредби на съществуващата правна рамка на Съюза, за да помагат на субектите на социалната икономика да получават достъп до пазара, например чрез:
- а) насърчаване на пазарния диалог, по-специално чрез провеждане на прозрачни и приобщаващи предварителни пазарни консултации с целеви кръг от потенциални доставчици;
 - б) запазване на поръчки за трудова интеграция за социални предприятия или оператори, които наемат до най-малко 30 % от своята работна сила лица с увреждания или работници в неравностойно положение в съответствие с член 24 от Директива 2014/23/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁷⁾, членове 20 и 77 от Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁸⁾ и членове 38 и 94 от Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁹⁾;
 - в) определяне на пропорционални и приобщаващи критерии за подбор, за да се даде възможност на малки и иновативни социални предприятия да кандидатстват за договори;
 - г) отдалечаване от логиката на най-ниската цена чрез използване на социални критерии за възлагане на поръчките съгласно правилото за „икономически най-изгодната оферта“ и клаузите на социалните договори и определяне на изисквания за изпълнението или функционални изисквания на различни етапи от процедурите за възлагане на обществени поръчки, включително в техническите спецификации;

⁽³⁶⁾ Член 30, параграф 3 от Директива 2014/23/ЕС, член 18, параграф 2 от Директива 2014/24/ЕС и член 36, параграф 2 от Директива 2014/25/ЕС.

⁽³⁷⁾ Директива 2014/23/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за възлагане на договори за концесия (ОВ L 094 28.3.2014 г., стр. 1).

⁽³⁸⁾ Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 094 28.3.2014 г., стр. 65).

⁽³⁹⁾ Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабвяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 094 28.3.2014 г., стр. 243).

- д) разделяне на поръчките на обособени позиции в съответствие с член 46 от Директива 2014/24/ЕС и член 65 от Директива 2014/25/ЕС, включително за улесняване на сътрудничеството между традиционните предприятия и субектите на социалната икономика, и използване на опростени режими, по-специално за социални и други специфични услуги, за да се направи процесът по-достъпен за субектите на социалната икономика;
 - е) изискване на специални маркировки в техническите спецификации, критериите за възлагане или условията за изпълнение на поръчката, когато възнамеряват да закупят строителни дейности, доставки или услуги с конкретни социални или екологични характеристики, в съответствие с член 43 от Директива 2014/24/ЕС и член 61 от Директива 2014/25/ЕС.
17. За да се помогне на субектите на социалната икономика да разширят обхвата си, на държавите членки се препоръчва да насърчават сътрудничеството между субектите на социалната икономика и традиционните предприятия, по-специално чрез:
- а) повишаване на осведомеността относно социалната добавена стойност чрез популяризиране на най-добрите практики, с които традиционните предприятия се насърчават да включват социални предприятия в своите дългосрочни вериги за доставки и за създаване на стойност, а потребителите — да купуват стоки или услуги, предлагани от субекти на социалната икономика, което е известно също и като движението за „социално отговорни покупки“;
 - б) засилване на предоставянето на услуги за менторство, намиране на партньори и улесняване, за да се помага на субектите на социалната икономика да развиват дългосрочни партньорства с по-широката стопанска общност;
 - в) насърчаване и подпомагане на служителите на социални предприятия за трудова интеграция при работата им с традиционните предприятия, за да придобият опит на отворения пазар на труда;
 - г) подпомагане на субектите на социалната икономика и предприемачите да използват по най-добрия начин новите технологии за достъп до частните пазари чрез ориентирани към социалната икономика онлайн платформи, пространства за сътрудничество и цифрови общности.

Държавна помощ

18. Когато дадена мярка за подпомагане на социалната икономика представлява държавна помощ, при зачитане на приложимите правила, на държавите членки се препоръчва да използват по най-добрия начин обхвата на правилата за държавните помощи за подкрепа на социалната икономика, както е предвидено в Регламент (ЕС) № 651/2014, правилата за услугите от общ икономически интерес и правилото *de minimis*, като:
- а) използват Регламент (ЕС) № 651/2014, по-специално като:
 - i) обмислят използването на инвестиционни помощи за малки и средни предприятия (МСП), например за закупуване на активи в социалната инфраструктура в съответствие с член 17 от Регламент (ЕС) № 651/2014, и насърчават използването на регионална инвестиционна помощ за подпомагани региони в съответствие с член 14 от същия Регламент;
 - ii) използват по най-добрия начин разпоредбите, позволяващи помощи за рисково финансиране на МСП в съответствие с членове 21 и 21а от Регламент (ЕС) № 651/2014, например чрез създаване на инвестиционни фондове с участието на частни инвеститори за целенасочено подпомагане на социални предприятия, включително като проучват възможността за предоставяне на данъчни стимули на независими частни инвеститори, които са физически лица, предоставящи пряко или непряко рисково финансиране на допустимите предприятия;
 - iii) обмислят осигуряване на помощ за започването на стопанска дейност, с която се дава възможност на малки, нерегистрирани на фондовата борса и млади предприятия да получат достъп до различни инструменти за помощ, като заеми при облекчени условия, гаранции с преференциални премии или безвъзмездни средства в съответствие с член 22 от Регламент (ЕС) № 651/2014;
 - iv) инвестират в хората, като приемат схеми за помощ за реинтеграция на пазара на труда на работници в неравностойно положение или в силно неравностойно положение в съответствие с членове 32 и 35 от Регламент (ЕС) № 651/2014;

- v) улесняват пълното приобщаване на работниците с увреждания във всички видове предприятия с помощта на специфични субсидии, включително субсидии за заплати, в полза на предприятията в съответствие с членове 33 и 34 от Регламент (ЕС) № 651/2014;
 - vi) подпомагат изграждането или модернизирването на местната инфраструктура, която може да включва местната социална инфраструктура, чрез предоставяне на помощ за покриване на разликата между инвестиционните разходи и оперативната печалба от инвестицията в съответствие с член 56 от Регламент (ЕС) № 651/2014;
 - vii) обмислят помощи за иновации на процеси и организации за всички видове предприятия, включително субекти на социалната икономика и новосъздадени предприятия, за разработване на технологии; както и помощи за иновативни по-големи предприятия за сътрудничество със субекти на социалната икономика, ако те са МСП, в съответствие с член 29 от Регламент (ЕС) № 651/2014;
 - viii) подкрепят успеха на цифровия и екологичния преход чрез използване на наличните възможности в съответствие с членове 25—28 и член 36 от Регламент (ЕС) № 651/2014.
- б) в съответствие с приложимите правила за държавните помощи проучват кои услуги, предоставяни от субекти на социалната икономика, биха могли да се определят и финансират като услуги от общ икономически интерес, например в областта на трудовата интеграция на уязвими лица, социалното жилищно настаняване или здравните и социалните услуги, като например грижите за деца, възрастни хора или лица с увреждания; при определени условия компенсациите за услуги, с които се задоволяват социални потребности, може дори да бъдат освободени от задължението за уведомяване, независимо от размера на получената компенсация, съгласно Решение 2012/21/ЕС на Комисията ⁽⁴⁰⁾.
- в) използват наличния обхват за предоставяне на прозрачни суми на помощ *de minimis*, като се има предвид, че субектите, на които са възложени услуги от общ икономически интерес, имат по-висок праг.

Данъчно облагане

19. Без да се засягат правилата за държавните помощи, на държавите членки се препоръчва да обмислят мерки с цел:

- а) да гарантират, че данъчните системи няма да възпрепятстват развитието на социалната икономика и да извършат оценка дали данъчните системи в достатъчна степен насърчават нейното развитие;
- б) да разработят данъчни стимули за социалната икономика, ако все още не са предоставени, в съответствие с целите на социалната си политика и текущите практики в държавите членки, както и в съответствие с правото на Съюза, които могат да включват:
 - i) освобождаване от корпоративен данък на печалбите, задържани от субекти на социалната икономика;
 - ii) стимули по отношение на данъка върху доходите под формата на приспадания или данъчни кредити, предоставяни на частни или институционални дарители, или схема за определяне, според която данъкоплатците могат да посочат пред своя данъчен орган определен процент от задължението си за данък върху доходите, който да бъде разпределен на организации с общественополезна дейност;
 - iii) освобождаване от данъчно облагане на обезщетенията за безработица, получавани като еднократна сума, за да се улесни прехвърлянето на стопанската дейност на работнически кооперации.
- в) да правят преглед на тежестта, свързана със спазването на данъчното законодателство от субектите на социалната икономика, а където е възможно — да я намаляват;
- г) да улеснят съответствието на практическо равнище при трансгранични дарения с общественополезна цел за целите на данъчното облагане, например чрез издаване на стандартизиран формуляр на субекта получател, установен в друга държава членка, за размера на дарението, в който се посочват както получателят, така и дарителят;
- д) да се уверят, че субектите на социалната икономика не се използват за отклонение от данъчно облагане, избягване на данъци, агресивно данъчно планиране или изпиране на пари, като същевременно се гарантира, че съответните административни процедури са ефективни и пропорционални.

⁽⁴⁰⁾ Решение на Комисията от 20 декември 2011 г. относно прилагането на член 106, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз за държавната помощ под формата на компенсация за обществена услуга, предоставяна на определени предприятия, натоварени с извършването на услуги от общ икономически интерес (ОВ L 7, 11.1.2012 г., стр. 3).

Измерване и управление на социалното въздействие

20. В съответствие с инициативите на Комисията, посочени в точка 23, буква а), подточка v), на държавите членки се препоръчва, в сътрудничество със субектите на социалната икономика и представителните организации, да подкрепят въвеждането на практики за измерване и управление на въздействието, по-специално чрез:
- включване на практики и методики за измерване и управление на социалното въздействие в националните рамки за политиката и програми, свързани със социалната икономика;
 - предоставяне на адаптирана подкрепа, основана на добри практики, за да се помага на субектите на социалната икономика да възприемат прости и практични методики за измерване и управление на въздействието, които водят до подобряване на техните резултати, показват социалното им въздействие и улесняват достъпа до финансиране, основано на въздействието;
 - насърчаване на субектите на социалната икономика да измерват въздействието си чрез изграждане на капацитет посредством целенасочено разходоэффективно финансиране и да използват част от публичните средства, които получават (безвъзмездни средства или договори), за да измерват социалното си въздействие.

Видимост и признаване

21. На държавите членки се препоръчва да повишават осведомеността за социалната икономика и за това как тя допринася за постигането на социалните и екологичните цели, по-специално чрез:
- обмисляне на създаване или приспособяване на специфични правни форми, правни статуты, маркировки или схеми за сертифициране на социалната икономика въз основа на оценка на тяхната потенциална добавена стойност и разглеждане на възможността за доброволно взаимно признаване на маркировките и сертификатите, използвани в други държави членки. При такива оценки следва да се разглежда степента, в която може да се подобри разбирането за социалната икономика и да бъде подпомогнато нейното развитие чрез предоставяне на достъп до специфични предимства, например гъвкавост при конкретни тръжни процедури/процедури за възлагане на обществени поръчки. Комисията ще подкрепи тази работа, както е описано в точка 23, буква а), подточка vi);
 - подпомагане на комуникационни кампании и мероприятия за повишаване на осведомеността относно социалната икономика, включително за по-младите поколения, в сътрудничество със съответните равнища на управление и други институции (например университетите);
 - разпространяване на успешни пилотни инициативи и добри практики, ръководени от субекти на социалната икономика, насърчаване на действия за възпроизвеждане и разширяване на тези добри практики чрез мрежите на социалната икономика и чрез публична комуникация.
22. На държавите членки се препоръчва да наблюдават развитието и резултатите на социалната икономика, като стимулират научните изследвания и събират статистически данни, както и количествени и качествени данни по разходоэффективен начин, по-специално като:
- се възползват максимално от наличната подкрепа от Комисията (i) за разширяване на техните национални счетоводни системи за събиране на допълнителни и съпоставими данни (сателитни сметки) и (ii) за адаптиране на важни проучвания на домакинствата (като наблюдението на работната сила и проучванията, които се подават в EU-SILC), за да събират информация относно участието в социалната икономика, включително данни, групирани по пол и възраст (както и други разбивки, когато това е възможно), с цел да се разбере въздействието на социалната икономика върху създаването на работни места;
 - насърчават сътрудничеството по отношение на разработването на статистика между публичните органи, научноизследователските организации и социалната икономика, като същевременно разширяват обхвата на източниците на информация, като например регистри, административни данни, проучвания и преброявания, за да се събират точни данни;
 - подпомагат академични и независими изследвания по теми, свързани със социалната икономика, включително чрез сътрудничество между академичните среди, публичните органи и социалната икономика.

ПОДКРЕПА ОТ СЪЮЗА

23. Съветът приветства намерението на Комисията да подкрепи изпълнението на настоящата препоръка, като работи съвместно с държавите членки за разработване на благоприятни политически и регулаторни рамки за социалната икономика. По-специално това включва:
- осъществяване на инициативите, обявени в плана за действие за социалната икономика, които включват:
 - откриване и поддържане на портала на ЕС за социалната икономика — ясна отправна точка за заинтересованите страни в областта на социалната икономика, където могат да намерят информация за финансирането, политиките, мрежите/платформите и инициативите на Съюза, включително за изграждането на капацитет;

- ii) публикуване на анализ на съществуващите рамки за данъчно облагане на социалната икономика в държавите членки, на данъчното третиране на трансграничните дарения с общественополезна цел и на принципа на недискриминация;
- iii) улесняване на възможностите за взаимно обучение на държавните служители по теми, свързани със социалната икономика, чрез организиране на уебинари и семинари. Тези събития биха могли да се основават на картографиране, събиране и обмен на добри практики в редица области на политиката, които са от значение за социалната икономика, което ще позволи на участниците да обменят знания и да идентифицират успешните стратегии или съответните политически инициативи. Тези събития биха могли да послужат и като възможност за редовен обмен на най-добри практики и взаимно обучение между координаторите на социалната икономика от държавите членки;
- iv) събиране по целенасочен начин на качествени и количествени данни за функционирането и структурата на социалната икономика в държавите членки, включително чрез оказване на подкрепа за научни изследвания в рамките на работната програма на „Хоризонт Европа“ за периода 2023—2024 г.⁽⁴¹⁾;
- v) подпомагане на развитието на измерването и управлението на социалното въздействие чрез картографиране и преглед на съществуващите практики, включително как те отговарят на потребностите и капацитета на субектите на социалната икономика, за да се подобри разбирането и да се улесни тяхното възприемане⁽⁴²⁾. Тази работа ще бъде извършвана в тясно сътрудничество със заинтересованите страни и ще има за цел да се разработят прости стандартни методики за субектите на социалната икономика, чрез които да се оценява и показва тяхното социално въздействие;
- vi) започване на проучване на националните маркировки и схеми за сертифициране в сферата на социалната икономика, с което да се картографират текущите инициативи, да се идентифицират добрите практики, общите характеристики и критерии и да се предоставят на държавите членки общ подход и насоки с цел доброволно взаимно признаване;
- vii) предлагане на техническа подкрепа на държавите членки за реформи, насочени към стимулиране на социалната икономика, както на двустранна, така и на многостранна основа;
- viii) засилване на транснационалното сътрудничество в областта на социалните иновации чрез Европейския център за компетентност в областта на социалните иновации, Европейския конкурс за социални иновации и бъдещата мрежа от социални предприемачи и новатори, подкрепяна по програма „Единен пазар“;
- ix) подпомагане на съвместното изпълнение на пътя за преход за промишлената екосистема „Икономика на близостта и социална икономика“⁽⁴³⁾ чрез събиране на ангажменти от страна на заинтересованите страни и улесняване на сътрудничеството между заинтересованите страни от екосистемата относно екологичния и цифровия преход;
- x) продължаване на подобряването на достъпа до финансиране за социалните предприятия и останалите субекти на социалната икономика, например чрез финансовите продукти по програмата InvestEU;
- xi) използване на социално отговорни практики за възлагане на обществени поръчки в тръжните процедури на Комисията;
- xii) управление на Академията за политика в областта на младежкото предприемачество, която насърчава младежкото предприемачество, включително за жените и социалните предприемачи, чрез работа с разработващите политиките лица и мрежите за младежко предприемачество;
- xiii) провеждане на изследване, което да проучи дали наличните доказателства оправдават облекчаването на правилата във връзка с помощта за достъп на социалните предприятия до финансиране и по отношение на помощта за наемане на работещи в неравностойно положение или в силно неравностойно положение, както е посочено в Регламент (ЕС) № 651/2014;
- xiv) извършване на оценка на изпълнението на плана.

⁽⁴¹⁾ Решение за изпълнение на Комисията относно приемането на работната програма за 2023—2024 г. в рамките на специфичната програма за изпълнение на „Хоризонт Европа“ — рамковата програма за научни изследвания и иновации, и относно нейното финансиране, (COM/2022 7550).

⁽⁴²⁾ Комисията, съвместно с ОИСР, ще публикува доклад, в който ще бъдат идентифицирани и представени адаптираните подходи, които вече са проверени от субектите на социалната икономика в Европа, като ще се разглеждат тяхната цел, обхват и основни характеристики и нагледно ще се показват добрите практики.

⁽⁴³⁾ Доклад, Transition pathway for Proximity and Social Economy („Път за преход за икономиката на близостта и социалната икономика“).

- б) наблюдение и оценка на изпълнението на настоящата препоръка;
- в) въз основа на докладите на държавите членки, посочени в точка 27, изготвяне на доклад за оценка на действията, предприети в отговор на настоящата препоръка, също в тясно сътрудничество със съответните експертни групи на Комисията в областта на социалната икономика и социалните предприятия, който да бъде представен за обсъждане в Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила;

ИЗПЪЛНЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

- 24. На държавите членки се препоръчва, при отчитане на националните обстоятелства, да приемат или да актуализират своите стратегии за социалната икономика или да интегрират социалната икономика в съответните стратегии или други политически инициативи в срок от 24 месеца от приемането на настоящата препоръка.
- 25. В съответствие с целите на настоящата препоръка, на държавите членки се препоръчва да преразгледат и при необходимост да подобрят своите административни и институционални структури на всички равнища на управление, например чрез обмисляне на:
 - а) организиране на „обслужване на едно гише“ за предоставяне на добре организирана и удобна подкрепа на субектите на социалната икономика в области като достъпа до финансиране и други форми на подкрепа;
 - б) създаване на национални, местни или регионални звена за контакт в областта на социалната икономика, които да играят ролята на посланици на социалната икономика и да популяризират сектора, да предоставят партньорска подкрепа, да улесняват достъпа до финансиране на равнището на Съюза и на национално равнище и да поддържат връзка с националните и регионалните органи, управляващи средствата на Съюза;
 - в) назначаване на координатори на социалната икономика в националните публични институции. Тези координатори следва да разполагат с ясен мандат и отговорности, както и с достатъчно ресурси, за да могат да осъществяват ефективна координация и мониторинг на настоящата препоръка и да гарантират съгласуваност при изготвянето на политиките между отделните правителствени служби и с институциите на Съюза.
- 26. На държавите членки се препоръчва да наблюдават и оценяват на национално равнище стъпките, предприети за постигане на целите, посочени в настоящата препоръка, включително чрез редовен диалог с регионалните и местните органи и субектите на социалната икономика или представителните организации, за да съберат информация, съвети и подкрепа за оценката, наблюдението и изпълнението на своите стратегии за социалната икономика, или други съответни политически инициативи, свързани със социалната икономика.
- 27. На държавите членки се препоръчва да докладват на Комисията за напредъка си по отношение на изпълнението на настоящата препоръка не по-късно от четири години след нейното приемане и отново пет години след това. За да се ограничи административната тежест, при докладването следва да се използват по най-добрия начин съществуващите инструменти и да се вземат предвид националните обстоятелства.

Съставено в Брюксел на 27 ноември 2023 година.

За Съвета
Председател
Y. DÍAZ PÉREZ